

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

Старша викладачка кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування,
26 серпня 2021 року

_____ Алла КРУШИНСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Заступниця завідувача кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування,
кандидатка економічних наук, доцентка
27 серпня 2021 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,70 ум.др.арк.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 9
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
4.2. Аудиторні заняття	– 9
4.3. Самостійна робота студентів	– 9
4.4. Індивідуальні завдання	10
5. Методи навчання та контролю	– 10
6. Схема нарахування балів	– 10
7. Рекомендована література	– 11
7.1. Основна література	– 11
7.2. Допоміжна література	– 11
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 23	Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	– 232	Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Медичне страхування
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	ВД 2.1.22.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій
10. Семестр	–	п'ятий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5/ 105	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 48	
% від загального обсягу	– 45,71	
лекційні заняття (годин)	– 24	
% від обсягу аудиторних годин	– 50	
семінарські заняття (годин)	– 24	
% від обсягу аудиторних годин	– 50	
самостійна робота (годин)	– 57	
% від загального обсягу	– 54,29	
тижневих годин:		
аудиторних занять	– 2,7	
самостійної роботи	– 3,2	
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ОДПП 1.2.2.Система соціального забезпечення; ОДПП 1.2.4.Соціальна психологія ОДПП 1.2.5.Право соціального забезпечення; ОДПП 1.2.8.Соціальне страхування;

- 3) наступні дисципліни
- ОДПП 1.2.9.Фінанси соціальної сфери;
 - ОДПП 1.2.11. Соціальна політика в Україні
 - ОДПП 1.2.14.Економіка праці та соціально-трудові відносини
 - ОДПП 1.2.21.Міжнародні стандарти соціального забезпечення
 - ОДПП 1.2.22.Управління у сфері соціального забезпечення
 - ОДПП 1.2.23.Недержавне соціальне забезпечення
 - ВД 2.1.33.Соціологія праці та зайнятості
 - ВД 2.1.36. Соціальне партнерство
 - ВД 2.1.38. Соціальне забезпечення в зарубіжних країнах
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК 02. Здатність розуміти нормативно-правову базу стосовно сфери соціального забезпечення.</p> <p>СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.</p> <p>СК 16. Здатність визначати соціальні ризики та підбирати механізми для їх подолання чи мінімізації, надавати консультації та висновки щодо можливостей призначення та отримання окремих видів соціального забезпечення.</p>
Результати навчання	<p>ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.</p> <p>ПР 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.</p> <p>ПР 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.</p> <p>ПР 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
І. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати теоретичні засади організації медичного страхування і вихідні категорії страхової медицини;
1.2)	характеризувати сутність, мету і принципи медичного страхування;
1.3)	знати сутність, завдання і принципи добровільного медичного страхування;
1.4)	описувати структуру системи організації охорони здоров'я;
1.5)	відтворювати системи, які обслуговують обов'язкове медичне страхування;
1.6)	усвідомлювати особливості системи фінансування охорони здоров'я в умовах медичного страхування;

1.7) називати принципи організації діяльності страхових медичних компаній;
1.8) пам'ятати особливості діяльності суб'єктів медичного страхування.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) тлумачити ключові поняття, сутність та зміст поняття страхування;
2.2) науково аргументувати доцільність та механізм здійснення медичного страхування;
2.3) розуміти особливості добровільного медичного страхування;
2.4) пояснювати специфіку системи організації охорони здоров'я та його страхування;
2.5) розкривати сутність системи фінансування охорони здоров'я;
2.6) інтерпретувати особливості діяльності суб'єктів медичного страхування в Україні;
2.7) обґрунтовувати необхідність функціонування добровільного медичного страхування.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) оперувати основними категоріями страхової медицини;
3.2) визначати та конкретизувати чинники, які впливають на розмір страхового тарифу;
3.3) розраховувати розмір страхового тарифу при добровільному медичному страхуванні;
3.4) будувати методику розрахунку страхового тарифу при добровільному медичному страхуванні;
3.5) здійснювати відбір ризиків для страхування здоров'я особи та трудових колективів;
3.6) використовувати зарубіжний досвід організації медичного страхування для запровадження його в Україні;
3.7) передбачати нові напрями та тенденції розвитку медичного страхування в Україні на основі аналізу нормативних документів.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати діяльність суб'єктів медичного страхування і пропонувати заходи, спрямовані на їх поліпшення;
4.2) порівнювати моделі обов'язкового медичного страхування країн Центральної та Східної Європи;
4.3) оцінювати типи джерел фінансування та розподіл фінансових коштів у системі обов'язкового медичного страхування;
4.4) порівнювати теоретичні положення організації страхової медицини з фактичним становищем на страховому ринку;
4.5) здійснювати моніторинг медичних продуктів страхових компаній на ринку України, їх порівняння та вибір оптимальних пропозицій.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати необхідність контролю якості медичних послуг в умовах страхової медицини;
5.2) враховувати методику розрахунку страхового тарифу при добровільному медичному страхуванні при форсуванні та виборі медичного пакету страхової компанії;
5.3) обґрунтовувати потребу у варіантах оплати послуг медичного страхування.
5.4) розглядати медичне страхування як необхідну складову системи організації охорони здоров'я в Україні;
5.5) поєднувати елементи державного медичного захисту та добровільного медичного страхування для формування повного медичного захисту особи.
6. Оцінювання

<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати форми медичного страхування і пропонувати заходи, спрямовані на їх поліпшення;
6.2) робити висновки про фактори впливу на формування попиту і пропозиції на послуги медичного страхування;
6.3) здійснювати перевірку оцінки ризиків при оформленні договору добровільного медичного страхування;
6.4) забезпечувати оцінку та контроль за діяльністю суб'єктів медичного страхування;
6.5) здійснювати аналіз та оцінювати рівень фінансування закладів охорони здоров'я.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) проводити фінансовий аналіз систем обов'язкового медичного страхування;
7.2) генерувати альтернативи розвитку окремих напрямів розвитку медичного страхування;
7.3) складати різні пакети медичного страхування і пропонувати заходи, спрямовані на їх поліпшення;
7.4) впроваджувати новації у страхову медицину України на основі аналізу зарубіжного досвіду;
7.5) проектувати зміни до медичної реформи в Україні, пропонувати шляхи активізації медичного страхування серед населення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, принципи та роль медичного страхування

Об'єктивна потреба у медичному страхуванні. Ознаки медичного страхування як економічної категорії. Сутність медичного страхування. Поняття страхової медицини, медичного страхування. Мета здійснення медичного страхування. Завдання та принципи системи медичного страхування. Функції медичного страхування: акумуляції, компенсаційна, превентивна. Об'єкт медичного страхування. Постачальник медичних послуг. Суб'єкти медичного страхування.

Історія розвитку медичного страхування в зарубіжних країнах. Організовані форми страхування здоров'я. Система соціального страхування Бісмарка. Фінансування страхової медицини. Модель Беверіджа. Французька модель. системи медичного страхування Швейцарії, Австрії, Бельгії, Іспанії, Японії, тощо.

Витоки медичного страхування на території України. Етапи медичного страхування 1866-1917; 1921-1922; 1993 – і дотепер. Лікарняні каси. Концепція соціального забезпечення населення України. медичне страхування та виклики сьогодення. Обов'язкове страхування працівників України. Види обов'язкового страхування працівників в Україні. Державне обов'язкове страхування.

Тема 2. Медичне страхування та його види

Принципи та форми медичного страхування. Обов'язкове та добровільне медичне страхування: порівняльна характеристика форм. Види особистого медичного страхування. Принципи медичного страхування: загальні та специфічні.

Складові медичного захисту. Медичні пакети при особистому медичному страхуванні. Відмінності при здійсненні виплат при різних видах медичного страхування. Порівняння оподаткування страхових договорів при різних видах медичного страхування.

Обов'язкове медичне страхування певних категорій працівників. Суть та необхідність здійснення медичного страхування для певних категорій працівників.

Галузеві особливості медичного страхування. Найбільш популярні види медичного страхування в умовах сучасної України.

Страхові медичні послуги для туристів. Види страхування туристів. Медичне страхування туристів у різних країнах. Форми виплати страхового відшкодування громадян, що виїжджають за кордон: компенсаційна та сервісна. Асистуючі компанії. Види Assistance. Страхування через

електронні пластикові картки та мережу інтернет.

Тема 3. Добровільне медичне страхування

Добровільне медичне страхування. Сутність та види добровільного медичного страхування (ДМС). Види добровільного медичного страхування. Страхування здоров'я на випадок хвороби. Безперервне страхування здоров'я. Різновиди програм добровільного медичного страхування. Універсальний поліс медичного страхування. Спеціалізовані страхові поліси. Класифікація ДМС. Типи ДМС: безповоротне та поворотне. Міжнародний досвід формування національних систем медичного страхування.

Умови добровільного медичного страхування. договір страхування. об'єкт страхування, страховий випадок при ДМС. Страхова сума. Страховий платіж. Страховий тариф. Строк дії договору ДМС. Зобов'язання страховика, страхувальника та застрахованої особи. Порядок та умови виплати страхових сум. Порядок вирішення трудових спорів.

Страховий ринок. Сутність, суб'єкти, організаційна структура, специфіка ринку добровільного медичного страхування. Поняття страхового ринку. Об'єктивні умови функціонування страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Організаційна структура страхового ринку. Національна страхова система України. Специфіка ринку добровільного медичного страхування. Ринкова роль приватного медичного страхування. Вибір ризиків на ринку ДМС. Тенденція до надмірного споживання страхового продукту при ДМС.

Ринок добровільного медичного страхування в зарубіжних країнах та України. Характеристика ринку США, Великобританії, Німеччини. Особливості ринку добровільного медичного страхування в Україні. Порівняльна характеристика добровільного медичного страхування між Україною та країнами ОСЕР. Показники оцінки динаміки ринку ДМС.

Тема 4. Страхова медицина організації та фінансування медичної допомоги.

Система організації охорони здоров'я. Типи організації управління охороною здоров'я: регіональна, централізована, змішана. Солідарна та лібертарна ідеологія.

Загальнонаціональні моделі охорони здоров'я: система єдиного платника, медичне страхування за місцем роботи, регульована конкуренція. Форми організації охорони здоров'я за способом фінансування та організації платежів: державні, приватні, системи соціального страхування. Егалітарна бюджетна система охорони здоров'я, страхова бюджетна охорона здоров'я, приватна система охорони здоров'я. Системи соціального страхування: пряма та непряма форма.

Система страхування здоров'я. Мета загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування. Завдання та напрямки державного медичного страхування. Страхові фонди особистого медичного страхування. Системи, які обслуговують обов'язкове медичне страхування: централізоване медичне страхування; децентралізовано-територіальне медичне страхування; децентралізоване територіально-відомче медичне страхування; змішане централізовано-територіальне медичне страхування; ліберально-конкурентне медичне страхування.

Моделі обов'язкового медичного страхування в різних країнах світу. Обов'язкове медичне страхування з відшкодуванням витрат пацієнтом. Обов'язкове медичне страхування, що базується на інтеграції між страховиками та надавачами медичної допомоги. Обов'язкове медичне страхування з незалежними надавачами медичної допомоги. Обов'язкове медичне страхування, що базується на конкуренції страховиків та контрактних відносин між надавачами медичної допомоги. Обов'язкове медичне страхування, що базується на конкуренції страховиків та надавачів медичної допомоги.

Аналіз досвіду впровадження страхової медицини в Російській Федерації у країнах Центральної та Східної Європи. характеристики нових систем соціального страхування країн Східної та Центральної Європи. Реформа системи охорони здоров'я європейських країн. Основні принципи ОМС: загальність, державність, некомерційний характер, громадська солідарність, і соціальна справедливість.

Тема 5. Фінансування охорони здоров'я в умовах медичного страхування

Системи фінансування охорони здоров'я: класифікація, сутність. Типи систем охорони здоров'я за джерелом фінансування. Типи систем фінансування за формою розподілу коштів.

Фінансування систем обов'язкового медичного страхування. формування джерел фінансування ОМС. Розподіл фінансових коштів у системі ОМС. Форми і методи фінансування надавачів медичних послуг: кошторисно-постатейне фінансування; цільове фінансування, поособове фінансування, метод глобального бюджету, метод прямої оплати за надану послугу, реімбурсації, співоплати.

Оплата первинної медико-санітарної допомоги. Методи фінансування первинної медико-санітарної допомоги: оплата за тарифними ставками, гонорарний метод, факторні методи, оплата лікування окремого епізоду, поособове фінансування, змішана система оплати.

Методи, варіанти та механізми роботи стаціонарів. Варіанти оплатити надавачів стаціонарної та спеціалізованої медичної допомоги.

Ретроспективна оплата (постатейний бюджет, поособове фінансування, глобальний бюджет) надавачів стаціонарної та спеціалізованої медичної допомоги. Пакетування послуг. Типи коефіцієнтів коригування ставки оплати за пролікований випадок. Міжнародна класифікація хвороб. Основні діагнози категорії. Принципи формування клініко витратних груп. Плата за медико економічними стандартами

Перспективна оплата (добова оплата, за кожен випадок надання медичної допомоги, плата за послугу, гонорар за медпослуги) надавачів стаціонарної та спеціалізованої медичної допомоги.

Зарубіжний досвід виплати лікарняних послуг. досвід західноєвропейських країн (Австрія, Бельгія, Греція, Данія, Ірландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Франція). Досвід країн Центральної та Східної Європи (Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чеська Республіка).

Тема 6. Суб'єкти медичного страхування

Фонд медичного страхування як суб'єкт державного соціального медичного страхування. Збирання, акумуляція та перерозподіл страхових внесків на ОМС у країнах ЄС. Управління фондом медичного страхування України.

Страхові медичні компанії як суб'єкти державного соціального медичного страхування.

Загальні принципи організації діяльності страхових медичних компаній. Відповідальність страхових медичних організацій структура страхового полісу Договори про співробітництво між страховою медичною компанією та надавачами медичної допомоги.

Захист інтересів застрахованих страховими медичними компаніями. Поняття лікаря-координатора та страхового представника.

Служба якості надання медичної допомоги страхової медичної компанії. Завдання служби якості, функції, основні структурні підрозділи та штатний розпис. Страхувальники як суб'єкти державного соціального медичного страхування.

Надавачі медичної допомоги як суб'єкти державного соціального медичного страхування. Поняття медичної послуги та медичної допомоги. Міжнародна класифікація провайдерів медичних послуг. Національна класифікація провайдерів медичних послуг України. Порівняльна класифікація надавачів медичних послуг України. Функції та обов'язки надавачів медичних послуг.

Державний нагляд у сфері загальнообов'язкового соціального медичного страхування.

Застраховані особи як суб'єкти соціального медичного страхування. Права та обов'язки застрахованих осіб.

Тема 7. Корпоративне медичне страхування

Сутність та роль корпоративного медичного страхування. Види корпоративного медичного страхування. Підходи до фінансування та оподаткування корпоративних медичних договорів

Медичне страхування як частина соціального пакету працівника. Корпоративне страхування як використання страхування для захисту майнових інтересів підприємств,

соціального забезпечення персоналу та управління фінансовими потоками економічних суб'єктів.

Переваги корпоративного страхування: соціальний фактор (захист життя та здоров'я працівників підприємств, накопичення коштів до виходу на пенсію, матеріальна допомога родині на випадок передчасної смерті годувальника); мотиваційний фактор (збереження на підприємстві кваліфікованих працівників, гнучка система винагороди співробітників); фінансовий фактор (зниження нарахувань на фонд оплати праці та податку на прибуток: платежі на медичне страхування не окладаються податком на прибуток і на них не проводяться нарахування на фонд оплати праці); інвестиційний фактор (підприємство може вибрати напрям інвестування накопичених коштів, зокрема, повернути у свій оборот); іміджевий фактор – створення позитивного іміджу соціально відповідального підприємства

Договори корпоративного медичного страхування: короткостроковий договір та довгостроковий договір.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (семинар)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Сутність, принципи і роль медичного страхування	12	2	2	–	–	8
2.	Медичне страхування та його види	14	2	4	–	–	8
3.	Добровільне медичне страхування	16	4	4	–	–	8
4.	Страхова медицина як вид організації та фінансування медичної допомоги	14	4	2	–	–	8
5.	Фінансування охорони здоров'я в умовах медичного страхування	14	4	2	–	–	8
6.	Суб'єкти медичного страхування	14	2	4	–	–	8
7.	Корпоративне медичне страхування	21	6	6			9
	Всього годин:	105	24	24	–	–	57

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота із навчальної дисципліни «Медичне страхування» для бакалаврів складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 7 темах та одного індивідуального завдання, обраного із переліку тем наукових робіт. Темі наукових робіт і методичні рекомендації до виконання індивідуальних робіт, наведено у підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів із навчальної дисципліни «Медичне страхування» для підготовки на другому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота.

Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для

самостійної роботи навчальним планом.

4.3.2. Самостійна робота студентів оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для такого виду робіт.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- розв'язування розрахункових та ситуаційних завдань, вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

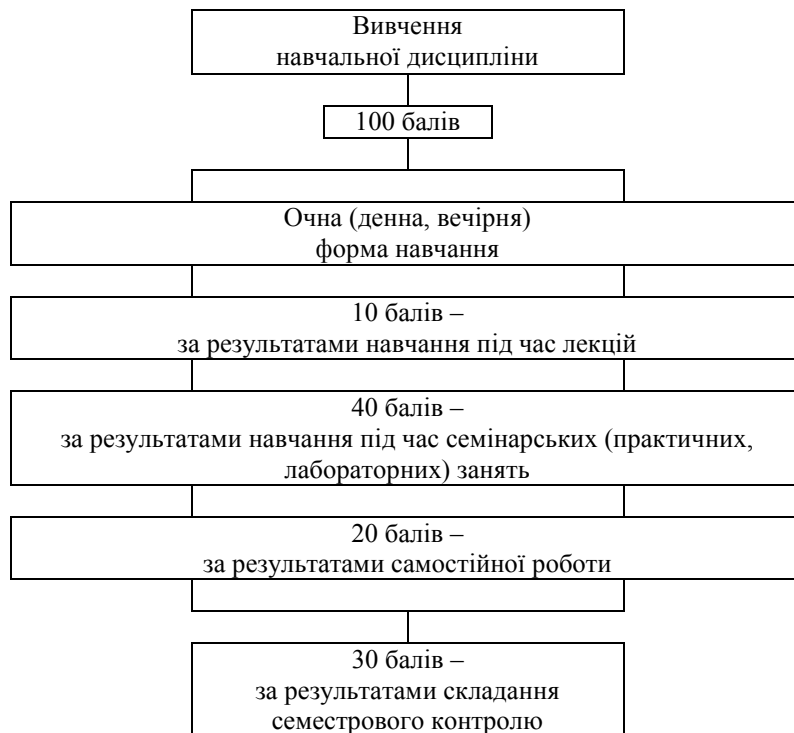
1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі іспиту в усній формі та письмовій з розв'язуванням задач і вирішення тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Баєва О.В. Страхова медицина і медичне страхування: навч. посіб. К.: ВД «Персонал», 2013. 432 с.
2. Базилевич В. Д. Страхова справа: підручник. К.: Знання, 2011. 203 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 375с.

4. Дема Д. І. Страхіві послуги: навч. посіб. за ред. Д. І. Деми. Житомир: Рута, 2010. 481с.
5. Радиш Я. Ф. Медичне страхування : навч. посіб. К. : НАДУ, 2005. 88 с.
6. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страхівий менеджмент : Навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
7. Соціальне страхування : підруч. за ред. О.П. Кириленко та В.С. Толуб'яка. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
8. Соціальне страхування: навчальний посібник. Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, С.Б. Березіна, Д.Д. Третяк. К.:ЦП «Компринт», 2017. 250 с.
9. Страхівий менеджмент: навч. посіб. Куцик П. О. та ін.; Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 243 с.
10. Страхівий менеджмент: навч. посіб. Н. О. Бондар та ін. ; Харків : ХАІ, 2016. 155 с.
11. Страхівий менеджмент: підручник С. С. Осадець, О. В. Мурашко, В. М.Фурман та ін. За ред. С. С. Осадця. К.: КНЕУ, 2011. 333с.
12. Страхіві послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2. За ред. В.Д. Базилевича. К.: Логос, 2014. 544 с.
13. Супрун А. А. Страхіві послуги: навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2012. 248с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. К.: Знання, 2012. 1019 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. К.: Товариство "Знання", КОО, 2003. 250 с.
3. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник. Львів: "Новий світ-2000", 2006. 480 с.
4. Горбач Л. М., Каун О. Б. Страхування: навч. посіб. К.: Кондор, 2011. 520с.
5. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Страхування: Термінологічний словник. Львів: Бескит Біт, 2002. 104 с.
6. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. К.: Товариство "Знання", КОО, 1998. 321 с.
7. Осадець С.С. Страхування. К.: КНЕУ, 2002. 528 с.
8. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 30.04.1996. № 18. Ст. 78.
9. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страхівий менеджмент : навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
10. Страхова справа: навч. посіб. / Аулін В. В., Дігтяр Б. С., Солових Є. К. 2010. 291 с.
11. Страхове право України: Підручник для вищих навчальних закладів. Біленчук Д.П., Біленчук П.Д., Залетов О.М., Клименко Н.І. К.: Атіка, 1999. 368 с.
12. Страхування: Теорія та практика: навч.-метод. посіб.Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временно та ін.; за заг. ред. проф. Н. М. Внукової. Х.: Бурун Книга, 2011. 376 с.
13. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. для самостійної роботи студентів. К.: Ліра-К, 2010. 375 с.

8 Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу - [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Державний служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Офіційний сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕІОРА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eiopa.europa.eu>
5. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>.
6. Закон України «Про страхування» : від 07.03.1996 р., № 85/96-ВР // ВВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/ed20120701>
7. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>
8. Сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

9. Сайт Міністерства охорони здоров'я України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/jak-pracjuvatime-nacionalna-sluzhba-zdorovja-ukraini>
10. Сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfr.gov.ua>
11. Сайт Ліги страхових організацій України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>